

რედაქცია

მოღონის (აბას-აბასის) მედნაზე, შორანოვის სახლებში.

ხელის-მოწერა

რედაქციაში და სტ. მედიკოსების სტამბაში. ქალაქს ვარეშე მცხოვრებთათვის: Въ Типографіи. Въ редакціи газеты „Дრობა“.

გაზეთის ფასი

წელიწადში — 8 მან., ნახევარ წელიწადში — 4 მან. და 50 კა., თვეში — 1 მან. ცალკე ნომერი — ერთი შაური.

განცხადება

მიიღება ქართულს, რუსულს, სომხურს და ფრანგულს ენებზე.

განცხადების ფასი

დიდი ასოებით, ასოზე — 1 კაპა, ასო-მთავრულით, სტრიქონზე — 8 კაპა, ციცეროთი, სტრიქ. — 1 კაპა, პეტით — 4 კაპა.

თუ საჭიროება მოითხოვს, რედაქცია გაასწორებს და შეამოკლებს ვაჭარებთან სტატიებსა და ლუბეკდელი სტატია ავტორს არ დაუბრუნდება.

დროება

გამოდის კვირარაობით, ოთხშაბათობით და პარასკეობით

ხელის-მოწერა ამ წლის

„დროებაზე“

ახლაც შეიძლება, ახალი ხელის-მომწერლები, თუ ისურვებენ, თავი-დამ მიიღებენ ყველა ამ წლის ნომერებს, რაც გამოსულა; შეიძლება აგრეთვე რომელიმე თვიდამ დაიბარონ გაზეთი.

დაწერილობითი პირობები გაზეთის სათაურშია.

საქართველო

ქარბი დასაწყისი

ჩვენი ქალაქის ახალი გამგეობა კარგი ნიშნებით იწყებს თავის მოქმედებას. ბევრ სხვა და სხვა საგნებ შორის, რომელთაგანაც ახლანდელ ხმინებს „ჭსურთ მოლაპარაკება, ზოგიერთი ისეთი ურევია, რომლის მალე და რიგიანათ გადაწყვეტა სწორეთ რომ აუცილებელ საქარობას შეადგენს ქალაქისთვის.

ამ გვარ კითხვებ შორის პირველი ადგილი, რასაკვირველია, ქალაქის განთი განათებასა და წყლის გაყვანას ეკუთვნის.

ბედი არ ჰქონდა დღემდინ ამ ორ საგანს. აღნიშნული გამგეობა, თითქმის თვალზე აკრული კაცი, ისე დაეძებდა, რომ ვისმე ეკისრნა ეს საქმე; თითქმის ეშინოდა საქვეყნოთ გამოცხადებინა, რომ ქალაქს განთი განათება და წყლის გაყვანა ეჭირებოდა. შინაურულად უნდოდა საქმის გარიგება.

და არიგებდნენ კიდევ... მაგრამ, დაუკვეხნელად ვიტყვი, რომ ადგილობრივმა გაზეთებმა გამოიხსნა ამ შემთხვევაში ქალაქი და იმის გამგეობა უბრალო ხარჯისა და დიდი შეცდომისაგან: თორემ რა ადგილობრივი გაზეთები არა, ქალაქის გამგეობა ისეთს პირს (რუკას) უპირობდა ამ საქმის მინდობას, რომელსაც ღონისძიება არ ჰქონია იმის შესრულებასა, რადგან, როგორც ბოლოს აღმოჩნდა, იმას არაერთი კამპანია არ ჰყავდა და ვერც შეადგენდა...

მტყობა, რომ ახლანდელ გამგეობას უფრო მომეტებულის წინადახედულობით ჰსურს ამ ყურადღების ღირსი საქმის წაყვანა.

აი, ქალაქის თავის თანამდებობის აღმასრულებელისა უფ. მლიმირზოვის ჰაზრი ამ საქმის შესახებ:

თუმცა ქალაქის განათებაზე და წყლის გაყვანაზე 1867 წლიდამ გვაქვს

მოლაპარაკება, მაგრამ ეს კითხვები ჯერ არ არის რიგიანათ გამოკვლეულია (?). ამის გამო საქარობა ჩვენ შორის ცალკე კამპანია შეედგინოთ, მცოდნე კაცები მოვიბატოთ და ამ კამპიამ განსაზღვროს ამ საგნის ტენიკური და სხვა ყოველ გვარი მხარეა. ამასთანავე, ჩემის ჰაზრით, კარგი იქნებოდა, ამბობს უფ. მლიმირზოვი, რომ ეს საქმე ახლაც გამოცხადოთ რუსულა და უცხო ქვეყნების გაზეთებში, რადგან ამ გვარი საშუალებით უფრო მომეტებული მსურველები და უფრო სალი, საიმედო პირები და კამპანიები გამოჩნდებიან, რომელნიც ჩვენს წინადადებას იკისრებენო.

რა კარგი იქნებოდა, რომ ამდენ ხანს მიხედვარყო ქალაქის გამგეობა და ამ გზით წაეყვანა საქმე! ახლა დიდი ხნის გათავებული იქნებოდა ეს კითხვა, რომელიც უფ. მლიმირზოვის სიტყვით, 1867 წლიდამ რამდენჯერმე ატენილა და დაბოლოება კი ვერა ღირსებია. ახლა ქალაქი განათებული იქნებოდა განის სინათლითა და იძულებულნი აღარ ეიქნებოდით, რომ თულუხნის წყალი გვესვა და საქმელში გვეხარა!

მაგრამ გვიან სჯობიან სულ არაობას. მინატრით, რომ კარგათ დაწყებული საქმე კარგათაც გათავებულიყო. რასაკვირველია, ჩვენს ქალაქს ბევრი სხვა საქარობაც აქვს; მაგრამ განთი ჩვენი დახედვებული ქუჩების განათება და რიგიანი წყლით ჩვენი გაუქმებული სტომბების დაკმაყოფილება ისეთი საქმე იქნება ახლანდელი ქალაქის გამგეობის მხრით, რომლითაც მარად სახსოვარს სახელსა და მდლობას დაიმსახურებენ ქალაქის ხალხისაგან...

ს. მესხი

წერილი მუროსინა კლდიაში-ლისადმი

რასაკვირველია, თქვენ შეტყობილი გექნებათ, რომ თულისში „სკაპენის სუდლუტობა“ წარმოადგინეს. მაშ, ისიც უნდა გიკვირდეს, რომ მოთამაშე ქალების გვარში სულ უცხო ქვეყნელების გვარსა ჰხედავთ... მგება, ეს ფსევდონიმებათ, ე. ი. გამოგონებულ გვარებათ მიიღეთ? არა, გარწმუნებთ, რომ სწორეთ ნამდვილი გვარებია.

ამ პიესისთვის საქარობა იყო სამი მოთამაშე ქალი და როგორც აფიშაშია გამოცხადებული, სწორეთ იმ გვარის ქალებმა ითამაშეს: ზაიცევისამ, ანტონოვისკისამ და ლაიშვიჩისამ...

ბანა გიკვირს? უნდა გამოგიტყუდეთ, რომ აქ არ ვიყო და კარგათ არ ეიცნობდნე აქურ საზოგადოებას, მეც ძალიან გამოვირდებოდა; მაგრამ ახლა კი ვიცი მიზეზი:

აქური ახალგაზრობა, როგორც მამრობითი, ისე მდედრობითის სქესისა (რასაკვირველია, აქ უმრავლესობაზედ ვამბობ) არა ვითარს საქმეში არ გაერევა ისე, თუ მისი საპირადო, კერძო და თავის გამოჩენი არ იქნა. საზოგადო ინტერესი ამათთვის ჩააა და ბზა!

მაგალითად ავიღოთ, თუ გინდთატი: რა შემთხვევაში მიიღებს წარმოდგენაში მონაწილეობს აქური ქალი? მაშინ, როდესაც რომელიმე კერძო უფროსი პირის სიამოვნება უნდა და კერძოთ თავის გამოჩენა, თორემ უამისოთ გინდ ქვა ქვანდაც ნულარ ყოფილა! საზოგადო კეთილი საქმე რა მისი ხელობაა?

აი, ამ შემთხვევაშიაც რა პასუხები მივიღეთ აქურ ქალებისაგან: ერთმა შემოგვითვალა, რომ მე დიდი ოჯახისა ვარ და არ შეკადრება ამ გვარს წვილმან საქმეებში გარევა, ჩემი საქმე დიდი და გამოსაჩენი საქმეებიაო. ე. ი. ბალები, ტანცაობა და ფაიტონებით აქეთ-იქით სირბილით.

მეორემ გვითხრა, რომ მე დიდი სურვილი მაქვს საზოგადოთ კეთილ-საქმეებში მონაწილეობის მიღებისაო, მაგრამ ნათესავები მიშლიანო. მესამემ გვიპასუხა, რომ თუ მისთანა როლი არ შექნება, სადაც ჩემი მალალი ნიჭი გამობრწყინდება, არ ვითამაშებო.

მეოთხემ პირობა გეთხოვა, რომ ჯერ ათასი მეტანია მიყაეთ, მერე ცამდი ქება შემასხით და მხოლოდ მაშინ ვითამაშებო და სხე.

სხვებმა კი უფრო მოკლე მიზეზები გვითხრეს: მოგკლიათ! რა დროს საზოგადო და საქველ-მოქმედო საქმეებია, გაზაფხულია, ბალებში ქეიფი გვინდაო!

მაგრამ დაენებოთ თავი ამ ქალებს და ზოგი ვაჭებზედაც ვსთქვათ.

ძანონით, ჩვენ უნდა იმასა ვნატობდეთ, რომ ნიჭიერი და გაზდილი სპეციალიტები ბევრი გვეყოლოს; მაგრამ მე კი დღეს ამ სურვილის წინააღმდეგი ვარ, რადგანც ვინც კი გვეყვს ნიჭიერები და რამეს მცოდნეები ისინი სულ აღარა გვარგან საზოგადო საქმეებში. მხოლოდ თავის პირადობაზედ არიან გადაყოლილები და იბერებიან.

ამას წინათ კონცერტი იყო და მე წამომცდა, მოდი ერთი ჩვენი შესანიშნავი მუსიკოსები უფ. მ. და ს. მოციწვიოთქო და სიცილი დამაყარეს:

განა არ იცი, რომ ისინი არ იკადრებენ მაგ გვარს საქმეებსო? და თურმე მართალიც მითხრეს.

მართა ახალგაზდა კაცმა ამას წინათ სახალხოთ აღიარა, რომ მე მხოლოდ მისთანა საქმეში მივიღებ მონაწილეობას, სადაც ჩემი მშვენიერი ნიჭის და კეთილ-ხმოვანების გამოჩენა შემეძლებოდა და დაფასებდნო, თორემ საზოგადო საქმე რა არისო?

აქედამ ის გამოდის, რომ აქური ახალგაზრობა არ იღებს მონაწილეობას არაფერს საქმეში და თუ იღებს, მხოლოდ მაშინ, როდესაც თავს გამოჩენს, ე. ი. პრანჭიობს; მაგრამ იმდენი გამბედაობა კიდევ აქვთ, რომ მისის ენაქარტალობით სკდილობს სხვებსაც, რომელნიც შეძლებისა დაგვარად სკდილობენ საზოგადო კეთილს, ხელი შეუშალონ როგორმე.

ამ შემთხვევაში რაღა დარჩება ჩვენს პატიოსან ახალგაზრობას მის მეტი, რომ ამ ბატონ-კაცებს ზურგი უჩვენოს ყოველს შემთხვევაში.

ღიხ, გულს გვიკლავს აქური ახალგაზრობა მდრონი მდრონი ღმერთს, იმედი არ გვექნება სრულიად დაკარგული, მაშინ როდესაც თუ ამერებში ვერა, იმ-ერებში მაინც ვხედავთ საზოგადო საქმისათვის თავგამოდებულიებს როგორც ვაჭებს, ისე ქალებსაც და მათს რიცხვში პირველად თქვენ.

ეს ათი წელიწადია, რაც თქვენი თავგანწირული და ყოველის მხრით უანგარო შრომა საზოგადო საქმეებში სამაგალითოთა და ჯერ მიუბაძვი. ამისათვის ვისურვებთ ერთად თქვენს კეთილ-დღეობასთან იმასაც, რომ თქვენის მიხედვით სხვებიც გამოსულიყვნენ საზოგადო ასპარეზზედ.

აკაკი

დღიური

მტრის ენები ლაპარაკობდნენ, რომ თულისის საადგილ-მამულო ბანკილამ ფულების აღება ძალიან დაგვიანდებოდა, რადგან ყოველივე გადაწყვეტილობა ბანკის გამგეობისა, სესხის მიცემის თაობაზედ, პეტერბურღში უნდა გაიგზავნოს და კრედიტის კანცელიარისაგან დამტკიცებული უნდა იქნას, და ამაში დიდი დრო დაიკარგებოდა. ამ უსაფუძვლო შიშის მოსასპობელად, ჩვენ შეგვიძლიან ვაცნობოთ ყველას, რომ ში პირის აქედამ გაგზავნილი გადაწყვეტილობა, მაისის 11 დამტკიცდა და ეცნობა ჩვენი ბანკის გამგეობას. მაშასადამე ამ მხრით ბანკილამ სესხის აღებას არაერთი დაბრკოლება და არც დაგვიანება არ მოეღის... სიტუაციონი დაბრკოლება ჯერ-ჯერ

რობით მხოლოდ აქვია, მაგრამ, უცქველია, ესეც მალე მოისპობა.

□ მიეპქცევთ მკიდველის ყურადღებას იმ მიზნადამ გამოგზავნილს მშვენიერს კარრესპონდენციასზე, რომელიც ჩვენი გაზეთის დღევანდელს ნომერშია დაბეჭდილი. ისეთი კითხვებია იმ კარრესპონდენციაში აღძრული, ისეთს საგნებზეა სჯა და ამასთანავე ისეთის სწორმხედველობით და საქმის ცოდნით, რომ მართლა და ნამდვილად ღირსი, რომ ყველა ამებზე საზოგადო ყურადღება მიქცეული იყეს.

□ ჩვენ მოგვივიდა მუთასილამ, უფ. იოსებ ჯინოვისაგან ერთი ნომერი იმ პირველი ქართული გაზეთისა, რომელიც „ღროების“ მე-50 ნომერში იყო მოხსენებული. ამ გაზეთის რქმეცია სახელად „ქართული გაზეთი“. ჩვენ რომ 26 მივიღეთ, ის მე-36 ნომერია 1821 წ. 16 სექტემბრისა. მართი საწერი ქალაქის თაბახის ოდენაა, ორ კალიანთ დაბეჭდილი. არ არის მოხსენებული—თუ ეინ ყოფილა ან რედაქტორი ან გამომცემელი ამ გაზეთისა; მაგრამ, როგორც შეგვიტყვია, მმართველობის ხარჯით გამოდიოდა.

უფ. ჯანოვი გეწერს, რომ ეს ნომერი იაკობ ივანეს ძეს ძოკოჩაშვილს გამოვართვიო. მრივეს დიდს მადლობას უძღვნით გამოგზავნიასათვის. „ღროების“ შემდეგ ნომერში ამ გაზეთის ფურცლები აღადგინდა.

□ ახალსენაკის მაზრიდამ გვატყობინებენ, რომ ამ უფლის ზოგიერთს სოფლებში გადამდები ავთიმყოფობა (სახადი, საოფლე) გაჩენილა და ბევრ ხალხს ჰხოცავსო. სრუმორწმუნე ხალხი მკითხავენთან მირბიანო და ამათი პასუხი და ექიმობა მხოლოდ ის არისო, რომ სხვა და სხვა სალოცავებში აგზავნიანო და შესაწირავს ახდევინებენო. ხალხი ძალიან დაფთხო ამ ავთიმყოფობამო და თუ მალე რიგიანი ექიმი არ გამოგზავნეს და მკითხავენს წამლობა არ აღუკრძალეს, ბევრ მსხვერპლს წაიღებსო...

□ ამაზბენ, ქალაქის ერთს წრეში ხელახლად არის იმაზე მოლაპარაკებაო, რომ „პირუტყვების დამფარველი საზოგადოება“ შეადგინონო. ჩვენის ჰაზრით, ურიგო არ იქნებოდა, რომ კაცებს თავიანთი მოძვე ადამიანების დამფარველი საზოგადოების დაარსებაზედაც ცოტა მაინც მოეფიქრნათ...

□ ბაზეთს „თფილისის მოამბეს“ გაუგონია, რომ ჩვენს ქალაქში არსდება ისეთი საქალაქო კრედიტის საზოგადოება (ბანკი), რომელიც ქალაქის უძრავ მამულს მიიღებს გირაოთ.

□ მფროსინა ძლიაშვილის მეუღლე გეთხოვს გამოვაცხადოთ, რომ ხონის წარმოდგენაში იმას მონაწილეობა არ მიუღია. ის მფროსინა

ძლიაშვილისა, რომელიც „ღროების“ მე-52 №-ში იყო მოხსენებული, არის ასული უფ. ძლიაშვილისაო.

ანგარიში

„სკაპენის ტელუტობის“ წარმოდგენის

მრთხელევი მიღებული ჩვეულებისა მებრ, ვაცხადებთ იმ ქართული წარმოდგენის შემოსავალ-გასავლის ანგარიშს, რომელიც ქართული სცენის მოყვარეთაგან გამართული იყო მაისის 10-ს აქაურს საზაფხულო თეატრში.

უფ. კასირის პეტროვისაგან წარმოდგენილის ანგარიშით სჩანს, რომ სრული შემოსავალი წარმოდგენილამ იყო 363 მან. და 70 კაპ.

აქედამ დაიხარჯა: თეატრის ანტრეპრიონერს ნაპოლეონ სიენის თეატრის ქირად, ორკესტრისთვის, ბალის განათებისა და კოსტუმებისათვის—150 მან. დანარჩენი ხარჯი: ფორტოპიანის ქირა, მუშის ქალაქის და სხვ.—59 მან. ასე რომ სულ დაიხარჯა—209 მანეთი.

დარჩა, ხარჯს გარდა—154 მან. და 70 კაპ.

ამ ფულებიდან უფ. ანგარიშსა და დანდუროეს, რომლის ბენეფისიც იყო წარმოდგენა, მიეცათ 124 მან. 70 კაპ. დარჩა, სცენის სასარგებლოთ, 30 მან. სულ სცენის სასარგებლოთ არის ახლა 75 მანეთი და ერთი აბაზი.

წარმოდგენის გამგებელი ს. მესხი

ღროების კორამსკონდენსია

მიზიცი, 11 მაისს

მთელმა ქართველობამ იცის, რამოტელა უბედურება მიაცენა ამ ორმა-სამმა წელიწადმა უმოსაველობით ქიზიყელებს. წინათ მხიარული, უდარდელი, მოცინარე და მხნე ქიზიყელი შექმუხნილი და მგლოვიარე რამ იყო ამ სამი წლის განმავლობაში.

წლივანდელმა თოვლიანმა ზამ-

ის კორრესპონდენცია ჩვენ შემდეგს წერილით მივიღეთ:

„უფალო რედაქტორო, გთხოვთ ეს შენიშვნა დამიბეჭდოთ თქვენს გაზეთში. ამის უღონო დამწერს, რასაკვირველია, ის არა აქვს სახეში, რომ თავის მოკლე სტატიით იქონიოს იმოტელა ზედმოქმედება, რომ მოეწიოს თავის ნამტკენი გულის წადლის აღსრულებას. მაგრამ სამწუხაროთ, უნდა ვსთქვა—ჯერ რომელ ნიჭიერ სტატიას მოუხდენია ჩვენ დაძინებულ ქართველებზე იმ გვარი მოულოდნელი შერყევა, რომელს გამოუფხიზლებია და სწორე გზაზე დაუყენებია ქართველი კაცი, რომ მე ასეთ აუსრულებელ ღოდინში ვიყუე? მე დარწმუნებული ვარ, რომ შენიშვნა მხოლოდ შენიშვნათ დარჩება, რომ ჩვენში სიტყვა და საქმე დაძმობას გვიან გასწვენ. მაინც კიდევ ვიღებ თქვენ წინ მთხოვნელის როლს, რომ, თუ არ იქნება თქვენი მიზნის წინააღმდეგი, მისცეთ ამასაც „ღროებაში“ ადგილი.“

თარმა და გაზაფხულის ნოტიო ჰაერმა ეს ხალხი უცებ მოწმინდა, მოუბრუნა სიხიარულეც და ეჭვაცობაც თითქმის უწინდელზე მომეტებული. იმათ დ მხანველს თითონაც რ.ლ.ც იმედი ეძლეოდა და, სხვა რასმეზე შეწუხებულს, მაინც სიხიარულისალი უჩუჩუნებდა გულში. მიზიყელმა კაცმა იცოდა, რომ ამ წელიწადს უეჭველათ გაიძლობდა მწუხარე და „ჩამაყარეს“ მძახელ კუჭსა. მოსავლის პირიანობა დაინახა ყველა თავის ჰირნახულში: ჯეჯილები სასარტყლემდის ადგებოდა აპრილის ნახევარში,—ეს ჩვენთვის საკვირველია, რომ ყანამ ასე ადრე ასეთი სიმალლე დაიჭირა,—მაისში თავთავი ამოჰყოფდა, და მაშინ შიგ კაცი აღარც კი გამოჩნდებოდა. მათე თავი მართლა ამოიღო თითო მტკაელიანი. ჩვენს სიხიარულის სამზღვარი არა ჰქონდა: ყველანი დღიურს ორი მძიმე ურმის სულოდის მომცემ ზნდუკათა ვთვლიდით. მხოლოდ ის იყო ჩვენი სანაწური—რატომ ნახნავები ბლომათ არ ვიზრუნეთო!

მაგრამ სცენა გამოიცვალა: მოღრუბლული ცა, რომელმაც თითქმის თავი მოგაბებზრა, შეიცვალა, სახე მოიწმინდა, მეძავი დედაკაცივით გვიკრიჭა კბილები! მზემ დილით საღამომდის არ მოგვაკლო ცხარე სხივების გზაზე. მიწა, რომელსაც ორ არწინზე მაინც ექნებოდა სისველე გამჯდარი, გაშრა და ეხლა სულ დახეთქილია. შანამ ჩამოყარა ყურები იმ დროს, როდესაც თავთავში ჯერ რძე არა ჰქონდა ჩამდგარი, ისეთ მწუხარეთ და მგლოვიარეთ ჩამოჰკიდა უღონო თავთავები, ასე ჰგონია ქიზიყელებს ანდერძს უგებსო.

შეწუხებაში გაღიმებულმა ქიზიყელმა უკანასკნელათ შეჰხედა ქვეყანას კაცური თვალით, რომ მერე ჩაეარდნილიყო უიმედობაში.

ღღეს მიზიცი ისეთი საზარელი სახანაგია, ისეთი მტირალი, თითქო ყველა სახლში ორ-ორი მკედარი მაინცა ჰყავთო.

ბუნების სიხიარულემ გაახარა ხალხი და ბუნებისავე შეწუხებამ დაგვიღონა. უბრალო გარემოება იყო საკმარისი—უწვიმობა,—რომ ასე დაეჩაგრნა ჩვენი თავი ბუნებას. მერე რა ნაირათ დ გეჩაგრა: არ, ჩვენ ვაპირებთ დაეხდეთ შიმშილის უიმედო მსხვერპლნი მაშინ, როდესაც მიზიყის დასაველეთით საკმაოთ მოზღლი მდინარე იორი დამდერის და დამოსაველეთით კი მას დაჰბუტბუტებს ალაზანი.

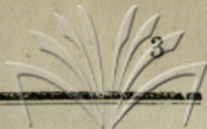
ადრევე, როდესაც ჩვენ ქვეყანას აქეთ-იქილამ ესხმებოდნენ უთვალავი ბარბაროსი მტრები, მთელი ნაცია ადგებოდა, იტებდა თავს ისეთი საშუალების საპოვნელათ, რომ როგორმე მტერს არას გზით დანებებულიყო,—და მართლათაც, უმეტეს ნაწილათ, გამარჯვებული გამოდიოდა ბრძოლიდან. ღღეს კი არავის ფიქრათაც არ მოსდის, რომ შეიძლებოდეს ასეთი უბედურების რითიმე აცდენა. ღღეს ყველა დარწმუნებულია, რომ

მიზიყის წახდენა თვით მშვენიერებაა, რომ ამისი უცდენი ყურადღებ არ მოხერხდება. ღღეს ყველას დაუწყვია გულზე ხელები, ეძლევა დარბაისლურ ხელთ-უპყრობას და ელის შიშით ტრ. გიკულ ბოლოს და თავის განადგურებას. თითო-თითო მიზიყის სოფელი რომ დაიაროთ, ყველგან ერთსა და იმავე სურათსა ნახათ: ასასობით და მტკობით, ამისთანა მშვენიერ სამუშაო დღეებში, სხედან, აზნაურები ან სხვა სოფლის ტუხეები გლეხებით გარს შემორტყმულნი და ლიჯინობენ. არავის ფიქრათაც არ მოსდის ის ერეტიკული ჰაზრი, რომ რავე საშუალებით თავისი ნაღეწ-ნაღაგევი არ გაატანოს გოლგას და თითონაც თან არ გადაჰყვეს; თავისი ოფლი მისდის, ის ოფლი, რომელმაც უნდა შეინახოს თითონ მუშა, ამისი სახლობა, გასცეს პასუხი ხაზინას, მოვალეს,—ეს ოფლი ელუბება და თითონვე კი, საღი ჯანით, მაყურებელია ამ სურათისა...

ბატონ-ყმობა გადაეარდა; მაგრამ იმიტი დალი ზედვე დაგერჩა: უინიციატეობა, სხვის ხელში შეყურვა, სხვის იმედით ცხოვრება. მაჭარება დედა ახალი საშუალების გამოგონებისა, ცხოვრების გაუმჯობესობისა და განათლებისაო. მთ ეს ასეა, მე გულადათ შემიძლიან ეთქვა, რომ ქიზიყელები თვის ეს თქმულობა არა არსებობს. ამაზე დიდ გაჭირებას საღლა შეეწრობით?! შიმოსაველობა ცალკე გეაკლებს დღესა და ქურდობა მეორე გვერდზე გვიზის და საცაისიც ნახევრამდის გამოგვიხრამს, მაშინ ხომ უნდა დავეცნეთ უგრძობელნი და საქიროებას საღლა ენახათ, როგორ შეეიტყობთ, რომ მაშინ უშველოთ ჩვენ თავს?

ქურდობაზე როდისმე ვილაპარაკებ. მხლა კი მხოლოდ იმას ვიტყვი, რომ ეს სენი, როგორც უმოსაველობა, მკირე მხნეობით და ერთმანეთში პირის მიცემით ადვილათ და ჩქარა ამოვარდება ჩვენი გადატაკებული ხალხის ბედიდამ და გახდება საარხივოთ შესანახი.

ჩვენი ხალხი, ჩვენისავე საკუთარი ისტორიული ცხოვრებით, ისეთი ხასიათისაა, რომ ზოგიერთნი. საითაც გაუძღვებან, ესენიც იქით იზამენ პირსა. მ. ზოგიერთნი კლდეებზე ებლოტებიან, იქ ფოთლით შემოსილ ბუჩქებსა პოულობენ. მიზიყელებს კი ჰგონიათ, რომ იმინი თუ აჩვენებენ გზას, რომ თავი დაახწიონ უბედურებას, თორემ თითონ როგორ რასმე შეუღვებიან უიმათოთ. მაგრამ იმ ზოგიერთებს რა—თითონ კარგათ იყენენ, თორემ სხვები გინდა კლდეში გადაცივიდნენ. სამწუხაროა, რომ ჩვენში ეს ორი კატეგორია შემდგარა, რომლებშიაც უდიდესს დაუწყარებია იმედი უმცირესზე და უმცირესი კი შეურაცხ-ჰყოფს ამ იმედსაც და თავის ვალდებულებასაც. ამაზე უკეთესი გარემოება იშვიათია ხალხის ცხოვრებაში, რომ ეს ორი კატეგორია შეერთდნენ ინტე-

რესებში და ზრუნვიდნენ ერთმანეთით თვის. რასაკვირველია, ამ შემთხვევაში უმცირესს ერთი მისხალი ქონი დააკლდება ტანში, მაგრამ სიყვარული უმრავლესისა და ასაჩუქრებს და არც ეს იქნება ნაკლები ღირსება შესახებ ქონთან...

საკმარისია მარტო ისა, რომ ერთი სიტყვა სთქვას ჩვენი მაზრის უფროსმა და უბრალო გამოსცეს ბრძანება, რომ მთელი ჩვენი ხალხი შეუდგეს ალანისა და ივრის გადმოგდებას სხნაე მიწებში. თუ კი ამოტელა ხალხი ბეგარაზე ბეჯითათ მიდის, განა იქ, სადაც უფრო ცხდათა ნახეთ თავის მაცხოვარს, იქ უკან დაიწევს!

ხალხი გაუნათლებელია, თითონ თავის თავად ვერაფრის გამოლება ვერ შესძლო და მხათ არის უფროსების რჩევას გამოაკიდოს. იქონიეთ მოწყალეობა, გაუძეხით წინა, თორემ რა მადლი იქნება, რომ მთელი მიზიყის ხალხი დაიღუბოს, როდესაც გარშემო არი დიდი მდინარე არტყია და იმათი გადმოგდება ძრიელად დელია ამოტელა უსაქმო ხალხისთვის! სხვა არა იყოს რა, ქართულ ღონეს ტყუილა ყბედობაში და ოხერაში არ გააოხრებს. ძაცს ბრძანების მეტი რომ არა უჭირდეს რა და ამ ბრძანებით დაიმსახუროს მთელი ქვეყნის გულითადი მადლობა, განა ამაზე ადვილია იქნება რამა? ჩვენ ქიზიყელებს ვერც ერთი ორატორი, გინდა თვით დემოსფენიც იყოს, ვერ შეუწყვეს ვერცერთ გონების ძაფს, ვერ დააყენებს საქმეზე: მშიერ მუცელზე როგორღაც ორატორების მოსმენა და ადვლეება არა ხერხდება. აქ, ჩვენდა სამწუხაროთ, ერთი ბრძანებაა საჭირო, ხალხი მაშინვე შეუდგება მეცადინეობას და გულს-მოდგინეთ შეეყრება თავის მაცხოვარ საქმეს, რომლისთვისაც ყველა სოფელს შეუძლიან დღეში ორმოცზე მომეტებული მუშა გაგზავნოს და სახლროც უფიქროს.

შენი მტერი იყოს, რა დღეშიც ჩვენა ვართ და ვიქნებით კიდევ, თუ სულ ასე „შემთხვევაზე“ იქნება დამოკიდებული ჩვენი სიცოცხლე ან სიკვდილი. მხლა ჩვენმა ქიზიყელებმა რომ თავი კაცათ იცნოს, რომ ცოტათი დაიმორჩილოს ბუნება და ჩაიგდოს იმისი ჭახრაკები ხელში, მაშინ, რაკი ლუკმა ნაზრუნი ექნება, ყველაფერი შეუმცირდება — სიბნელებიც, ხეობა, ცრუ მორწმუნება, რომლებიც დღეს ასე მეფობენ ჩვენ არსებაზე; მაშინ ყველაფერი გაკვერილ გზაზე წავა, — განათლების გულიც გვექნება, ახალ წესებსაც მივითვისებთ, მმართველობის რეფორმებსაც გონიერული თვალთ დაუწყებთ ყურებას, ერთი სიტყვით, ავადწევთ იმ სიმაღლეზე, რომელიც შეშვენის კაცის ღირსებას და ამშვენებს ჩვენ ჯინშს.

თუ ეს ყველაფერი ჩვენ გვინდა მაშინ, როდესაც შიმშილით კუჭი გვეხრაკება და აღარა გავგეგება რა, ყველა იმ ბედნიერ თვისებაებს ჩვენ თვალთაც ვერა ვნახავთ და არც

იმის გული გვექნება, ერთსაც ავცდებით და მეორესაც, ცალი ხელით ორ ნესეს ვერ ავიღებთ.

ტატლა

P. S. შენიშვნა თერთმეტში დავწერე და შემდეგ რიცხვებში მიზიყის ცა ისევ შეგვირიგდა, მოიხუშა, ასტება ქექა-ქუხილი; თუმცა „როგორცა ქუხდა, ისე არა წვიმდა,“ მაგრამ საცა ნათესები გვექონდა, ყველგან საკმაოთ დასველა. ჯერაც ისევ ღრუბლები დასერიანობენ ჩვენში და ქიზიყელ ხალხს სულ დავლურს ათამაშებენ.

მაგრამ... მაგარი ის არის, რომ ჩვენი ბედნიერება მაინც ჩვენ ხელში არა გვრჩება, მაინც ყოველ მიწულს შიშში ვიქნებით, ერთი მოწმენდილი ცა ჩვენ სასოწარკვეთილებში შეგვიყვანს, ხან გვაცინებს, ხან გვატირებს და ამითანა მდგომარეობაში ბევრს ღროს წაგვართმევს, მაინამ ჩვენ ქვეყანასაც არ დავატყობთ, რომ აი აქ ხალხნი სცხოვრობენ, მხნეობენ, თავიანთი სიკეთე ხელთა აქეთ უკუკობილი და ამით უბრალო რამ ვერ დაიმორჩილებსო.

მსეთი ცხოვრების ნიშნში ჩვენ შეგვიძლიან დავძლიოთ მარტო მაშინ, როდესაც ალანსანი და იორი ჩვენთვის გამოუსადეგარი საგანი კი არ იქნებიან, მაშინ, როდესაც ჩვენ დავცდებით იმათი მეფენი და თითო ცვარს რამე სარგებლობას გამოვარდებით.

წელს თუ გინდ მოაქვლი კარგი გვეღირსოს, მემრის და იქით მემრის მაინც უნდა დამხობის იმედი გვექონდეს. ძაი იმედი არ არის, მაშ რა ეშმაკი!

რუსეთი

„ბირჟის უწყებების“ სიტყვით, პეტერბურღში სდგება ახალი საზოგადოება, რომლის მიზანი იქნება, რომ ყოველ გვარი საშუალობითა ეცადოს პეტერბურღის ღარიბებს შემწეობა მისცეს. სხვათა შორის, ეს საზოგადოება ისეთი ახალი სამეურნეო კალონიებისა და სახელოსნო სასწავლებლის გამართვას აპირებს, სადაც მარტო ღარიბების შეიღებს მიიღებენ და ისეთს ხელობას ასწავლიან, რომ შემდეგ თავის ცოდნითა და შრომით შეეძლოს თავის დარჩენა.

„პეტერბურღის გაზეთებში იწერებიან, რომ მთავრობა კამისიას ნიშნავს, რომელმანც ახლანდელი სასულიერო აკადემიების წესდება უნდა გადახედოსო.“

„სამი წელიწადია მას აქეთ, რაც პეტერბურღში გაიხსნა პირველად შკოლა იმ ქალებისათვის, რომელნიც ფერმლებათ მომზადებას ისურვებენ. მაშინ მიღებულ ქალებს ახლა გაუთავებიათ სწავლა და, როგორც ერთს იქაურს გაზეთში იწერებიან, რამდენსამე ქალს მშვენიერად დაუჭერიათ ფელდშერობის ვგზამენი. ძანონით, ამისთანა ქალების აფთიაქში მიღება აღკრძალული არ არის.“

„ხერსონის გუბერნიის ერობას სხელმწიფო ქალების სამისტროსთვის უთხოვნია, რომ იმან უშუამდგომლობას და მთავრობამ ცალკე კომისია დანიშნოს, რომელიც ხერსონის უდაბნო ალაგებში არხების გაყვანის თაობაზე გამოკვლევას მოახდენს.“

„სურლიანდისა და მსტილიანდის გუბერნიებში მალე ისეთი კანონი გამოვა, რომელიც ყველა აქაურს მშობლებს ვალდებულად გახდის, რომ თავიანთ შვილებს წერა-კითხვა უსათუოთ ასწავლონ.“

უცხო ქვეყნები

საზრანგეთი. შრის ფრანკუზულს ვაზეთში დაბეჭდილია ტელეგრამა, რომელიც პარიჟში რუსის ელჩს მიუღია ბერლინიდან. ამ ტელეგრამაში, სხვათა შორის, შემდეგი სიტყვებია მოყვანილი: „რუსეთის იმპერატორი დარწმუნებული და დამტკიცებული წავიდა აქედამ (ე. ი. ბერლინიდან), რომ შეროპის მშვიდობიანობას არაფერი უფოთი არ დაარღვევს. ბერმანის სრულებით არა მსურს ომიანობის ატება.“

ამ სიტყვებთან საფრანგეთის გარეშე საქმეთა მინისტრის, გერცოგ დეკაზის, სიტყვებაც არის მოყვანილი ამავე ვაზეთში. შრთი ნაცნობისათვის, რომელსაც იმისთვის ეკითხა: რამდენად საფუძელიანია ომიანობის თაობაზე დაყრილი ხმებიო, იმას მიეცა შემდეგი პასუხი: „შინც მოვა ახლა ჩვენთან საბრძოლველად, საფრანგეთში მეომრებს ვერ ნახავს. ჩვენ ლუარს აქეთ გამოვიხმობთ ჯარს, და მაშინ შეროპა იქნება იმის მოწამე, რომ ომიანობა ჩვენ სრულებით არა გესურს.“

„მაისის 6-ს ნაციონალურ პრებაში წაუკითხავთ დამატებითი პროექტი კონსტიტუციის კანონებისა. მომეტებულის ხმით პრებას გადაუწყვეტია, რომ ეს პროექტი სპეციალურს კამისიას უნდა მიენდოს განსახილავათაო. ბონაპარტისტებსა და ლეგიტიმისტებს ამ შემთხვევაში ერთად მიუციათ ხმა.“

„სპანია. მადრიდის ოფიციალურს ვაზეთში დაბეჭდილია მმართველობის დეკრეტი, რომლის ძალითაც ხალხის წარმომადგენლების პალატისათვის (კონგრესისათვის) მალე დეპუტატების ამორჩევა უნდა დაიწყოს. ამავე დეკრეტის სიტყვით, სპანიის პოლიტიკურ ვაზეთებს უფლება მიეცემათ, რომ ყველა კონსტიტუციის კითხვებზე მსჯელობა იქონიონ; მხოლოდ კონსტიტუციურ მონარხიაზე ლაპარაკი ექნებათ აღკრძალული.“

„ამავე ვაზეთში სწერენ, რომ კოროლს ერთი თავის მინისტრისთვის ბეჭდვისა და კრებების თაობაზე ახალი კანონების შედგენა მიუხდენია. ამ კანონის ძალით, ვაზეთებს უფლება ექნებათ, ყველა მინისტრის მონაქმედებაზე და საზოგადო საქმეებზე თავისუფლად ილაპარაკონ, მხოლოდ ომიანობაზე და კოროლზე (დინასტიაზე) სჯა არ შეიძლებაო.“

იტალია. რომის „საზღვრის“ წარდგენილი იყო ამასწავნა, ერთხელ წინა, რომლის ძალითაც ყველა წოდება ვალდებული უნდა გამხდარიყო, რომ სამხედრო სამსახურში ემსახურნა. მს წინადადება, როგორც პარლამენტის წესი მოითხოვს, განსაკუთრებულ კამისიას გადასცეს განსახილველად. ახლა სწერენ, რომ კამისიის ჰაზრი ის არისო, რომ სასულიერო წოდების პირნი სამხედრო სამსახურისაგან განთავისუფლებულნი უნდა იყვნენო.

ქრონიკა

მართველი ხალხის ჩამოგავლობა

მართველი ხალხის ზეპირადმოწაცემი ამბობს, რომ ქართველთ ერთ წარმოდგა ნოეს შეილის იაფეტის შეილის შეილისაგანო. მართლაც, მოსეს დაბადება ამბობს, რომ ნოესაგან წარმოიშობა იაფეთიო, იაფეთისაგან იმისი შეილები: ლამერი, მაგოგო, მადი, იობადი, შლისა, მობელი და შირასიო, და ამ იაფეტის შირეელის შეილის ლამერისაგან იშვა მარგამოსიო, ხოლო ქართველი ერის გადმოწაცემი კიდევ ამბობს, რომ ამ მარგამოსისაგან იშვა ქართველების წინაპარი მართლოსიო. ამას უარს არა ჰყოფენ აგრეთვე უცხო ტომისა და ჩვენი ისტორიკოსებიცა. იუდიანელების ისტორიის მწერალი იოსაფ შლავიოსი, მცხოვრები 70 წელს შრისტეს დაბადების შემდეგ, ასრე ამბობს: „სულ ძველად ქართველთა, ესე იგი ივერთა, მოხელნი ეწოდებისო, ვინაიდან იგინი შაამავლობანი არიან იაფეთის ძის მობელინი.“ მაგრამ ჩვენი და სომხის ისტორიკოსები კი ამ მბრაველს ისტორიკოსს არ ეთანხმებიან და დაჭეშმარიტებით ამბობენ, რომ ქართველები და სომხები წარმოდგენენ მარგამოსისაგანო. ამ კაცს ქართულად ეწოდება „მარგამოსი“.

ამ სახით ყველანი ერთხმად ამტკიცებენ, რომ ქართველები წარმოიშობიან იაფეტისაგან. მაგრამ ეწინააღმდეგებიან ერთმანერთს იმაში — თუ ქართველები ი. ფეტის რომლისა შეილისაგან იშვნენ. წინააღმდეგობა მკორე რამეშია; მაგრამ ამისიც მოსახრებით ახსნა ადვილად შეიძლება. „მართლის ცხოვრება“ ამბობს: „შეილთაგან მარგამოსისთა გამოჩნდეს კაცი რვანი, გმირნი ძლიერნი და სახელოვანი, რომელთა სახელები ესე არს: შაოს, მართლოს, ბარდოს, მოვკან, ლეკოს, ჰეროს, ძეკასოს და მგროს.“ როგორც ქართველების გადმოწაცემი მოიხსენებს რეაქსას, აგრეთვე დაბადებაც ამბობს, რომ იაფეტს რვა შვილი ჰყვანდაო. მასადაამე დაბადება და ქართველები ამ ფაქტში ერთმანეთს ეთანხმებიან. მაშ რაღაშიღა წინააღმდეგობაჰ პირველი დაბადებისა და ქართველებისაგან ამ ძმებისათვის სახელწოდებაში: დაბადება სხვა სახელებს იხსენიებს, ქართველი ხალხი კი სხვა სა-

